

Autor: Karel Veliký

Faye versus Baudrillard

Jean Baudrillard, jeden z intelektuálních vzorů amerických rokokových marxistů,* ve své kritické knize *Amérique* z roku 1986 (česky: *Amerika*, Dauphin, 2000) rozsáhle cituje, a to v kapitole „Uskutečněná utopie“, Guillauma Fayeho z GRECE. Zdroj uveden není, přičemž úryvek může pocházet hned ze tří titulů: *Le système a tuer les peuples* (Systém k ničení národů, 1981), *L'Occident comme déclin* (Západ jako úpadek, 1984) nebo *La NSC: La Nouvelle Société de Consommation* (Nová společnost spotřeby, 1984). Protřelý dialektik Baudrillard jej uvádí otázkou: Proč je tento text současně pravdivý i naprosto nepravdivý?

Taková je Amerika. Brzy také u nás?

Faye: „Kalifornie na sebe obrací pozornost jako naprostý mýtus naší doby. Mnohorasovost, nadvláda techniky, narcismus vyšinuté popkultury, městská kriminalita a audiovizuální koupele: je to super-Amerika a jako taková je Kalifornie naprostou antitezí původní Evropy, od Hollywoodu až k rockovému braku, od E. T. až k *Hvězdným válkám*, od studentských rádobý protestních nepokojů až k pošetilým vizím Carla Sagana, od neognostiků ze Silicon Valley k mystikům windsurfingu, od nových indických guruů až k aerobiku, od joggingu až k psychoanalýze jako formě demokracie, od kriminality jako formy psychoanalýzy až k televizi jako formě despotismu: v tom všude tkví Kalifornie coby centrum světa simulaker a neautentičnosti, jako místo absolutní syntézy *soft* totalitarismu. Jakožto h y s t e r i c k á země a ohnisko, v němž se soustřeďuje vykořeněnost, je Kalifornie místem absence dějin, absence událostí, a současně ustavičného hemžení a nepřerušovaného rytmu světa, tj. vibrací v tom, čemu chybí pohyblivost, vibrací, jimiž je posedlá a které ji ohrožují stejně jako stále otevřená možnost zemětřesení...

Kalifornie nic neobjevila: všechno si vzala z Evropy a vrací jí to vše znetvořené, zbavené smyslu a přetřené pozlátkem Disneylandu. Světové středisko mírného šílenství, zrcadlo našich kalů a našeho úpadku: *kalifornitis* jakožto horečná varianta amerikanismu se dnes valí na mladé lidi a šíří se jako forma mentálního AIDS. Proti

revoluční úzkosti Evropanů staví Kalifornie svou dlouhou řadu padělků: parodie vědění na univerzitách zbavených všech ritů, parodie města a městské kultury v chaotické změti, která vládne Los Angeles, parodie technologie v Silicon Valley, parodie enologie v zteplalých vínech Sacramenta, parodie náboženství v podobě guruů a sekt, parodie erotismu, kterou ztělesňují beach-boys, parodie drogy v různých kyselinách (?), parodie společenskosti v tom, čemu se říká communities. Dokonce i příroda je v Kalifornii hollywoodskou parodií antického Středomoří: moře je příliš modré (?!), hory příliš divoké, klima příliš mírné anebo příliš suché, příroda neobydlená a odkouzlená, bohy opuštěná: ponurá krajina pod příliš bílým sluncem, nehybný obraz naší smrti, neboť pravda je, že Evropa zemře opálená do bronzova, s úsměvem a s kůží vyhřátou prázdninovým sluncem.“

Z Fayeho místy „nepřičetných“ řádků, vytrysklých patrně z oné evropské „revoluční úzkosti“, je zjevné, že v první polovině osmdesátých let pro něho Spojené státy ještě nebyly pouhým rivalem, tak jako o dvě dekády později (viz *Proč bojujeme*, str. 75, heslo „Amerikanismus“), nýbrž úhlavním nepřítelem našeho kontinentu. Celá Francie ostatně tehdy prožívala druhou silnou poválečnou vlnu amerikanizace, která tentokrát již hluboce zasáhla i její dosavadní domény: kinematografii (výrobou blokbaustrů), gastronomii (sítí mekáčů), ba vinařství (dovozy z Napavoly!), což vyvolalo odpor napříč společností (jen negroizace módy, další francouzské domény, byť hlavně v její pouliční podobě, dorazila až v raných devadesátých letech skrze hiphop, resp. jeho prezentaci na MTV). Byla to Amerika prezidenta Reagana, jestřábího tandemu Kissinger-Brzezinski, neutronové bomby, projektu „hvězdných válek“, Terminátora a Rockyho, japíků z Wall Streetu, jak je ukázal Oliver Stone, videokazet s Fondovou v airokamaších, *Thrilleru* M. Jacksona, „policařta“ Eddieho Murphyho atd.

Baudrillard nad úryvkem konstatuje dvojace: „Toto vše je pravda (chcete-li), poněvadž tento text sám byl vytvořen právě podle toho obrazu, který Kalifornii vnucuje.“ *A samozřejmě psychologizuje, jak je zvykem těch, kdo se marxismus pokusili před kolapsem resuscitovat freudismem: „A uvedené odstavce mají rovněž zakrýt jisté uhranutí svým předmětem.“ Načež přichází první dialektický obrat: „Jestliže však můžeme používat stejných slov, abychom řekli pravý opak toho, co říká jejich autor, pak G. Faye již něčeho takového schopen není. Nepochopil totiž, jak se na krajní hranici této bezvýznamnosti, tohoto ‚mírného šílenství‘ bezvýznamnosti, tohoto příjemně klimatizovaného pekla, které popisuje, věci převracejí ve svůj opak. Nepochopil výzvu této ‚okrajové transcendence‘, v níž je celé univerzum jakoby vrženo do svých okrajů a stojí proti své ‚hysterické‘ simulaci – a proč ne? Proč by Los Angeles nemělo být parodií měst? Proč by Silicon Valley nemělo být parodií technologie? A proč by tu neměla existovat parodie společenskosti, erotiky, drog, dokonce parodie (příliš modré!) moře a (příliš jasné!) slunce. Nemluvě o muzeích a kultuře. Samozřejmě, že toto vše je parodie.*

Jestliže všechny tyto hodnoty nejsou s to snést parodii [a další obrat!], pak je to jen proto, že **už nejsou důležité**. Ano, Kalifornie a spolu s ní i celá Amerika jsou zrcadlem *naší* dekadence, ale Kalifornie sama a stejně tak i celá Amerika *nejsou* vůbec dekadentní, je to hyperreálná vitalita a patří jí všechna energie simulakra“ [připomínáme, že přitom šlo o dobu ještě bezinternetovou!].

Snímek z České věci s popiskou: To není Los Angeles, ale Praha 2...

Zde je na místě se zastavit. A dosadit si za všechna tehdejší „proč“ nynější, např.: Proč by se vlastně v Evropě neměly natrvalo usadit a množit desítky milionů barevných a mohamedánských invazistů, tak jako v USA? Proč by tu, propána, měly ještě přetrvávat rasové, nacionální, sociální, ba sexuální konstrukty minulosti? Atd. Tady jsme u kořene myšlení (provázeného pomrkáváním či krčením ramen), které si – ač s obvyklým zpožděním několika desetiletí – osvojila a šíří již i naše inteligence. Kalifornizace či ňujorkizace dokonce už i střední Evropy nabírá na obrátkách. Hyperreálná vitalita mladíků všech odstínů temnoty a stupňující se účinnost roztodivných simulaker změní během dalších pár desetiletí podobu Čech a Moravy v jejich parodii, jakou si dnes nedokážeme představit. Komedianti a liberasti, kterých je mezi námi už tolik, se tedy mají nač těšit: po black lives matter či me too jsou na obzoru nové role! Vždyť podle Baudrillarda „klíč k [nové] Evropě nelze hledat v jejich

minulých dějinách, nýbrž [právě] v této parodické a šílené anticipaci, kterou je Nový svět“. Neboť ten naivní „G. Fay vůbec nepozoruje, že jakkoli každý detail Ameriky může být hnusný či bezvýznamný, celek však přesahuje naši imaginaci - a tedy i každý detail jeho analýzy může být i přesný, avšak sama tato analýza jako celek překračuje meze hlouposti,“ vysvětluje obrýlený dialektik. A my, bloudí lpící na lecjakých starých hodnotách, neřkuli věčných principech, třebaže nejsme s to výzvu Nového světa pochopit, máme ji každopádně přijmout. Ostatně, nic jiného nám nejspíš ani nezbude...

* Typ rokoko marxisty v eseji „In the land of the rococo Marxists“ definuje novinář a spisovatel Tom Wolfe; knižně v *Hooking Up* (2000).